

"Az irat elektronikus iratról készített papír alapú másolat"

PÉCSI TÖRVÉNYSZÉK

2021 MÁJ 25.

1 mell.: db

személyesen, faxon, elektronikus úton, kézbesítővel, e-mailen

65/2017.

Alkotmánybíróság
Pécsi Törvényszék mint elsőfokú bíróság útján
elektronikus úton

Ugyaszn.: IV/02939-2/2021

2021 SZEPT 07.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Atulírott

indítványozó mellékelt meghatalmazás útján igazolt jogi képviselője az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján a Pécsi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Bf.I.71/2019/55. számon hozott jogerős ítéletével szemben

alkotmányjogi panaszt

nyújtok be, amelynek keretében kérem, hogy a tisztelt Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja szerinti hatáskörében eljárva állapítsa meg, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk) 90. § (2) bekezdésének

„Ha a büntetési tétel így felemelt felső határa a húsz évet meghaladná, vagy a törvény szerint a bűncselekmény életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető, az elkövetővel szemben életfogytig tartó szabadságvesztést kell kiszabni.”

mondata sérti az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk által elismert tisztességes eljáráshoz való jogát, valamint a IV. cikkben elismert szabadsághoz és személyi biztonsághoz való jogát, ezért az alaptörvény-ellenes, amelyre figyelemmel az Abtv. 41.§ (1) bekezdése alapján semmisítse meg azt, az Abtv. 46.§ (6) bekezdése alapján pedig rendelje el a támadott ítélettel jogerősen berejezett büntetőeljárás felülvizsgálatát.

Indoklás

I. Tényállás

[1] Indítványozót a Pécsi Törvényszék 2019. július 19. napján kelt, 7.B.365/2017/125. számú ítéletében rablás bűntette miatt indult büntetőeljárásban, mint erőszakos többszörös visszaesőt mérlegeles nélkül életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélte a Btk. 90.§ (2) bekezdése alapján, amely szerint

„Az erőszakos többszörös visszaesővel szemben az erőszakos többszörös visszaesőkénti minősítést megalapozó bűncselekmény büntetési tételének felső határa szabadságvesztés esetén a kétszeresére emelkedik. Ha a büntetési tétel így felemelt felső határa a húsz évet meghaladná, vagy a törvény szerint a bűncselekmény életfogytig tartó szabadságvesztéssel is büntethető, az elkövetővel szemben életfogytig tartó szabadságvesztést kell kiszabni.”

[2] A másodfokon eljáró Pécsi Ítéltábla a döntést Bf.I.71/2019/55. számú ítéletével csak annyiban változtatta meg, hogy az indítványozó cselekményét további 1 rendbeli magánlaksértés büntetnének is minősítette és az életfogytig tartó szabadságvesztést halmazati büntetésként tekintette kiszabottnak, ugyanakkor mellőzte a feltételes szabadságra bocsátás kizárására vonatkozó rendelkezést. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helyben hagyta.

[3] Az indítványozó erőszakos többszörös visszaesői minőségét megalapozó két korábbi elítélése az elsőfokú ítéletben kifejtettek szerint:

- (1) egy 2002-ben elkövetett, *személyi szabadság megsértése*, amely legfeljebb 3 évi szabadságvesztéssel büntethető és
- (2) egy 2006-ban különösen nagy értékre elkövetett *rablás*, amely öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

II. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának feltételei

[4] Az Abtv. 26.§ (1) bekezdése szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani.

[5] A Büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be) 563. § szerint a bíróság a vádról ítélettel határoz, így a támadott döntés ítéleti minősége miatt az ügy érdemében hozott döntés, hiszen az indítványozó büntetőjogi felelőssége vonatkozásában foglalt állást. Az alábbiakban részletesen kifejtettek szerint sérti az indítványozóknak az Alaptörvény XXVIII. cikk által elismert tisztességes eljáráshoz való jogát, valamint a IV. cikkben elismert szabadsághoz és személyi biztonsághoz való jogát, emellett pedig ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével valamint a C) cikk (1) bekezdésével is. Tekintettel arra, hogy mind az elsőfokú-mint a másodfokú döntés az indítványozó büntetőjogi felelősségének megállapításával zárult, a Be. 615. § (1) bekezdése alapján harmadfokú eljárás kizárt, így az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. Abtv. 46.§ (6) bekezdése alapján akkor kell az eljárás felülvizsgálatát elrendelni, ha az eljárásban alkalmazott jogszabályi rendelkezés semmisségéből a büntetés csökkentése vagy mellőzése következne. Tekintettel arra, hogy az Indítványozó esetében a Btk. 90.§ (2) bekezdése megsemmisítése esetén **nem lehetne életfogytig tartó szabadságvesztést kiszabni**, „csak” kétszeresére emelkedne a büntetési tétel felső határa, így a büntetés jelentős csökkenése következne be.

[6] Jelen ügyben felvetett kérdés alapvető alkotmányjogi jelentőségű, mivel a személyi szabadság lehető leghigorúbb korlátozását teszi kötelezővé a jogalkalmazó bíróságok számára a „három csapás” néven ismert szabály által.

[7] A támadott ítéletet indítványozó jogi képviselője részére 2021. március 22. napján került kézbesítésre, így alkotmányjogi panasz vonatkozásában 2021. május 21. napjáig lenne benyújtható, de a csatolt mellékletek szerint az OBH rendszerét kiszolgáló OBH elektronikus ügyintézését kiszolgáló rendszerének üzemzünete miatt 2021. március 27. és 2021. március 28. napja nem számít bele a napokban meghatározott határidőkhöz, ezért a határidő 2021. május 25. napján járna le. Azonban tekintettel arra, hogy azonos okból 2021. május 22., 23. és 24. napja sem számít bele a napokban meghatározott határidőkhöz, a tényleges határidő **2021. május 27. napja**. Az Abtv. 53.§(2) bekezdése alapján a panaszt az ügyben első fokon eljáró bíróságnál nyújtom be elektronikus úton, tekintettel arra, hogy törvény az alkotmánybírósági eljárásra okot adó bírósági eljárásban az elektronikus kapcsolattartást lehetővé teszi.

III. Az Alkotmánybíróság álláspontja a három csapásról

[8] Az Alkotmánybíróság 23/2014. (VII. 15.) számú határozatában (továbbiakban: Határozat) már foglalkozott a három csapás néven elhíresült büntetőjogi szankciós elvvel és alaptörvény-ellenessége miatt megsemmisítette a Btk. 81. § (4) bekezdését, amely törvény által meghatározott esetben a jelen indítványban támadott Btk. szakaszhoz hasonlóan kötelezővé tette az eljáró büntetőbíróság számára életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását. Az Alkotmánybíróság akkor úgy foglalt állást, hogy az életfogytiglani szabadságvesztés büntetés kötelező alkalmazása ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, mert nem felel meg a jogállami büntetési rendszerrel kapcsolatos Alaptörvényből fakadó követelményeknek.

[9] A Határozat indoklása szerint

„A Btk. támadott rendelkezései a büntetés kötelező alkalmazhatósága szempontjából azonosan kezelik a személy elleni erőszakos bűncselekmények kategóriájába tartozó valamennyi bűncselekményt, holott eltérő tárgyi súlyú büntető törvényi tényállásokról van szó. Az Alkotmánybíróság szerint az életfogytiglani szabadságvesztés kötelező alkalmazása bizonyos esetekben még ezen behatárolt, de eltérő tárgyi súlyú bűncselekményi körben, többszörös elkövetés esetén sem igazolható alkotmányosan.”

[10] Hasonló állásponton volt Az Alapvető jogok biztosa is, amelynek AJB-5138/2013. ügyben készült Jelentése a bíróság mérlegelési lehetőségének elvonását olyan szintű beavatkozásnak tekintette a jogalkotó hatalmi ág részéről a jogalkalmazásba, amely sérti a hatalommegosztás elvét.

[11] A Jelentés szerint *„valamely bűncselekmény elkövetése miatt kiszabott büntetés mértékének megállapítása megoszlik a törvényhozó és a bíróságot hatalmak között. Az Országgyűlés megállapítja a büntetési tételt, és e keretek között állapítja meg a bíróság a büntetést a konkrét eset körülményeihez igazolva. A büntetési tétel súlyossága, valamint az, hogy mennyire tág mérlegelési szabadságot kap a bíróság – a szélsőséges esetektől eltekintve – nem alkotmányossági kérdés. Nem felel meg az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésének azonban, ha a törvényhozó semmilyen mérlegelési lehetőséget nem hagy a bíróságnak, mint ahogy az sem felelne meg, ha a bíróság normatív büntetési tétel hiányában, keretek nélkül állapítana meg büntetést.*

IV. Tisztességes eljáráshoz való jog

[12] Magyarország alaptörvényének XXVIII. cikke (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[13] A 13/2002. (III. 20.) AB határozat tér ki a jogalkalmazói mérlegelési lehetőség alkotmányos jelentőségére: *„a büntetőjogi szankciórendszer alakításában, éppen a büntetés mértékének megállapítása tekintetében a jogalkotó mérlegelési joga mellett a bírói mérlegelés lehetőségének alkotmányos értéket is hordozó és ezért védelmezendő szerepe van. Az egyéniesített büntetékiszabás és ezen keresztül az alkotmányosan is igazolható preventív büntetési célok érvényre juttatása ugyanis lényegesen csak ezen keresztül valósulhat meg.”*

[14] Az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) a Coeme és mások kontra Belgium ügyben¹ a büntetőigazságszolgáltatásra vonatkozott is hangsúlyozta az ismert maximát, miszerint az Emberi Jogok Európai Egyezménynek nem elméleti vagy illuzórikus, hanem gyakorlati és hatékony jogokat

¹ Kérelmek száma: 32492/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96 és 33210/96, 18/10/2000

kíván biztosítani, és ez különösen hangsúlyosnak gondolta „a demokratikus társadalomban prominens helyet elfoglaló tisztességes eljáráshoz való jog” részjogosítványa tekintetében.”

[15] Alapvetés az EJEB szerint az is, hogy „csak az az intézmény tekinthető a 6. cikk tekintetében »bírósnak«, amely teljes döntési jogkörrel (full jurisdiction) rendelkezik és megfelel számos más követelménynek is, úgy mint a végrehajtó hatalomtól és a felektől való függetlenség.”² Az EJEB azt is hangsúlyozta, hogy „a döntés hatalma inherens eleme a „bírótság” fogalmának.”³

[16] Az Indítványozó hangsúlyozottan hivatkozik a Diennet kontra Franciaország⁴ ügyre is, amelyben az EJEB közelebbről is meghatározta a teljes döntési jogkör fogalmát, amikor az Államtanácsot egy bizonyos ügykörben nem tekintette bíróságnak, „különösen azért, mert annak nincs hatásköre mérlegelni, hogy a büntetés arányos volt-e a jogszabálysértéssel.” Az EJEB az ügyben megállapította a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét arra tekintettel, hogy nem bíróság döntött a szankcióról. Jelen ügyben ugyanez a helyzet: a bíróságnak nem volt lehetősége mérlegelni a büntetés arányosságát, a büntetést valójában nem a jogalkalmazó, hanem a törvényalkotó szabta ki.

[17] Indítványozó e körben is utal az Alkotmánybíróság Határozatára, amely szerint

„A vizsgált szabályozás ugyanis nem teszi lehetővé, hogy a bíróság minden egyes elkövetett cselekményt a tényleges súlya szerint értékeljen, így nem áll fenn annak a lehetősége, hogy a bíróság a büntetés kiszabásakor a cselekmények súlyának szem előtt tartása mellett megfelelően értékelhesse a bűncselekmény és az elkövető társadalomra veszélyességét, a bűnösség fokát, az egyéb súlyosító és enyhítő körülményeket, és ezzel megbontja a hatályos szabályok szerinti büntetési rendszer koherens egységét.”

„Az elkövetett bűncselekmények súlyához igazodó, a büntetési rendszer alaptörvényi kritériumainak megfelelő differenciált büntetékiszabást e speciális habmazati szabályok esetében az szolgálta volna, ha a jogalkotó megteremtette volna a jogalkalmazói mérlegelés lehetőségét a határozott ideig tartó, illetve az életfogytig tartó szabadságvesztés alkalmazhatósága között, amely lehetővé tenné az egyéniesíteli büntetés kiszabását.”

[18] Tekintettel arra, hogy a jelenlegi törvényi szabályozás a jogalkalmazói mérlegelés lehetőségét – és ezzel a bíróság intézményének fogalmi elemét képező döntési lehetőséget – teljes egészében elvonja, lehetetlenné teszi az egyéniesített büntetékiszabást, így sérti az Indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát.

V. Szabadsághoz és biztonsághoz való jog

[19] Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

[20] Jelen ügy eklatáns gyakorlati példája a Határozatban kifejtett alkotmányossági aggályra, miszerint a jelen ügyben támadott Btk. 90. § (2) bekezdése miatt nem áll fenn mégcsak a lehetősége sem annak, hogy a bíróság a büntetés kiszabásakor a cselekmény súlyának szem előtt tartásával értékelhesse a cselekmények és az elkövető társadalomra veszélyességét és egyéb szempontokat, azaz a törvényalkotó elvonta annak lehetőségét, hogy az indítványozó szabadsághoz való jogát a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan korlátozza.

² Beaumartin kontra Franciaország. Kérelem száma: 15287/89

³ Mutu és Pechstein kontra Svájc, kérelmek száma: 40575/10 és 67474/10

⁴ Kérelem száma: 18160/91. §34

[21] Indítványozó hangsúlyozza, hogy úgy kellett az eljáró bíróságnak őt kötelezően életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélni, hogy a három cselekménye közül önmagában egyik sem büntethető életfogytig tartó szabadságvesztéssel. A harmadik cselekményként elkövetett rablás miatt a büntetési tétel felső határának kétszeresre történő megemelése után **legfeljebb 30 évet lehetett volna kiszabni**. Megjegyzem, hogy az erőszakos többszörös visszaesői minőséget megalapozó első bűncselekmény, a legfeljebb 3 évi szabadságvesztéssel büntethető személyi szabadság megsértése pedig kifejezetten súlytalannak mondható a kiszabott életfogytig tartó büntetéshez képest.

[22] Analógiaként: azzal szemben, aki **különös visszaesőként** (Btk. 160. § (2) bekezdés h) pont), több tucát embert megöl (Btk. 160. § (2) bekezdés f) pont), teszi ráadásul mindezt előre kitervelten (Btk. 160. § (2) bekezdés a) pont) és különös kegyetlenséggel (Btk. 160. § (2) bekezdés d) pont), **csak lehetőség az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása, nem pedig kötelező**. Ezzel szemben ad absurdum az is előfordulhatna a jelenlegi szabályozás alapján, hogy egy önbírászkodás vagy személyi szabadság megsértése és egy testi sértés után elkövetett rablás miatt a terhelt életfogytig tartó szabadságvesztés büntetést kap. Megjegyzem, hogy a rablásnak minősül például az is, ha a tetten ért tolvaj a dolog megtartása végett élet vagy testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz (Btk. 365. § (2) bekezdés).

[23] Hangsúlyozzuk, hogy az 58/1997. (XI. 5.) AB határozat kimondta, hogy a büntető jogszabály alkotmányosságának megítélése során vizsgálni kell, hogy a Btk. adott rendelkezése mértékadó választ ad-e a cselekményre, azaz a cél eléréséhez a lehetséges legszűkebb körre szorítkozik-e, mintegy ultima ratioként.

[24] Az Indítványozó álláspontja szerint a jelenlegi szabályozás azért is ellentétes az Alaptörvénnyel, mert aránytalanul, ezért alaptörvény-ellenesen korlátozza az Indítványozó szabadsághoz való jogát.

[25] Az indítványozó és jogi képviselője az indítvány közzétételéhez – az indítványozó személyes adatai és a jogi képviselő elérhetőségeinek kivételével – hozzájárul.

[REDACTED]

Tisztelettel:

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]